

דעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גליון מס': 373 פרשת: **העלות** שבת קודש י"ח סיון תשפ"א (29 במאי 2021 למנינים)

ר"ת	צ"ה	כ"ה
20:54	20:22	19:20
20:56	20:20	*19:03
20:54	20:23	19:11
20:52	20:20	19:18

*לנוהגים 40 דק' 18:43

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

בוש פנים לגן עדן

ומצוה לומר את ה'יהי רצון' בעת לקיחת התרופה, כמבואר בשלחן ערוך (אורח חיים סי' לו), וכידוע מהרמב"ן שאמר (בפסוק בחקתי): 'ומה חלק לרופאים בבית עושי רצון השם', וכמובן שזו דרגה גבוהה מאד במידת הביטחון בה' יתברך, אולם גם אנחנו הקטנים שחייבים ללכת לרופא, ולקבל טיפול רפואי מסוים, ואין לנו את הזכויות של הרמב"ן (עי' ביני"ח ח"ד תר"ס סי' ו'), מכל מקום יש לנו לכיון בזמן הטיפול ובזמן ההמתנה, ובפרט כאשר מתבזה בגופו, או כאשר מרגיש כאבים עזים בבדיקות ובטיפולים, לכיון היטב שזה משמים, ולכיון להכנע, להתבונן ולסבול יסורים - לפני הטיפול, בעת שרואים אותו ומבינים שיש לנו בעיה מסוימת, בזמן הטיפול עצמו כאשר נוגעים בגופו, ולאחר הטיפול כאשר ניכר לכולם החולי שבו. וזהו חלק מהתיקון של הרפואה, ולא רק עצם התרופה או ההשתדלות ללכת רופא לקבלת הטיפול המיוחד. וכידוע מרבנו החזון איש זיע"א שהיה אומר: 'רופא קטן לא יודע כלום ורופא גדול יודע קצת'. והעיקר הכוונה שהכל משמים בלבד! בבחינת בוש פנים לגן עדן. ומפורש בגמרא (שבת סו), שצריך להודיע צערו לרבים, ורבים יבקשו עליו רחמים. ומפורש במהרש"א (סו), שעיקר רפואת הנפש, שישפיל האדם את עצמו ויתרפא, וגם יבקשו עליו רחמים. ומכאן שכדאי לחולה מסוכן רחמנא ליצול, לפרסם גם את שם משפחתו, כדי שיתפללו עליו. והבזיון שיודעים עליו את כל ענין מחלתו וכו', הוא חלק מהתיקון להתרפאות, לחיים טובים ולשלום.

וכואב מאד, לשמוע על אנשים שבאים לרב לבקש ברכה, ואומרים לו: 'תגזור שיהיה החולה בריא', 'תגזור שהאשה תלד מיד', 'תגזור שאשה פלונית תהיה כלה'. ידוע שרבנו החפץ חיים זיע"א, כשהיה מברך אדם מסוים, היה שולח אותו קודם לכן לוקן מסוים כדי שהתברך על ידו, ואחר כך היה מתענה ומתפלל עליו, כדי שיראה כאילו זכות הזקן היא שהושיעה אותו. וגם זה חלק מהתיקון - לנהוג בענוה ובצניעות להפליא, להתפלל מכל הלב ולהיות שרוי בתענית - ואף אחד לא יודע מהמסירות נפש של רבנו החפץ חיים זיע"א. וזהו סוד ההצלחה - לא לגזור גזירות ולא כלום, אלא רק להתפלל! וגדולי וחכמי ישראל שליט"א, מעולם אינם גוזרים ואינם מבטיחים כל מיני הבטחות, אלא רק מחזקים את המתברך להתפלל, להתחזק ולהתעלות באמונה ובעבודת ה' יתברך, והיתה לה' המלוכה.

וכידוע מה'נועים אלימלך' זיע"א, שיש לאדם לכיון ולהמחיש לעצמו כיצד הוא מת על קידוש השם, וכן לכיון ליהנות מהבזיונות. כשמזמינים

נקרא בעל מום (מגילה כט). והזוכה להקטין עצמו, הרי זה בריא בגוף, בנפש ובנשמה, וזוכה על ידי כך לקדושה ודבקות בה' יתברך. ובוזה מובן היטב מה שהוכפל דבר זה בתורה, ונכתב כן לנצח נצחים. שעיי"ן עם ישראל שומעים בהכנעה, ומכוונים להתבונן ולהשפיל עצמם, וזוכים על ידי כך לכפרה גדולה בשלמות. וזה התיקון הגדול, והפדיון נפש ונשמה הטוב ביותר על חטא העגל - לשמוע ולכוין להתבונן, להתבטל, להכנע ולהתוודות. ומגיעים על ידי כך לדרגה גבוהה מאד, עד שהפסוק בפרשת השבוע מעיד עליהם שה' יתברך אוהב את ישראל כמו חמשה חומשי תורה (עי' פרש"י בבבא ט פסוק יט).

ובזה מובנים הפסוקים בפרשתנו המתארים את עמוד הענן ההולך עם עם ישראל במדבר ארבעים שנה. כשעמוד הענן עומד, כולם עומדים וחונים במקומם, וכאשר הוא עולה, עם ישראל ממשיכים בניסיעתם. ומפורש בפסוק, שלפעמים הענן חונה מערב עד בוקר, ולפעמים יום וליילה, לפעמים יומיים, כלומר, שני ימים, ולפעמים חודש, לפעמים שנה. ועם ישראל מתנהגים בהתאם - ביטול גמור לפני ה' יתברך, על ידי שמצייתים לכל אשר יורה להם עמוד הענן - על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו. אין לישראל רצון כלל של חנייה או נסיעה, אלא יש להם ביטול גמור לרצון ה' יתברך. וזה נקרא "על פי ה'", כלומר, דבקות בה' יתברך - 'המכין מצעדי גבר'.

וזה בעצם ההבדל בין הולכי דרכים לבין עובדי דרכים, עובדי דרכים כל עיקר מטרת הליכתם היא להגיע למקום חפצם, ואילו הולכי דרכים, על כל הליכה והליכה, פסיעה ופסיעה בדרכס, מרגישים הם שיש בזה השגחה פרטית משמים - כיצד ללכת, כיצד לעמוד וכיצד לפעמים צריך להתעכב, כגון עיכוב ב'פקק' כבכביש או ברמזור אדום, או עיכוב על ידי עובדים בכביש, בבחינת "ובלכתך בדרך". וזו מידת הצדיקים, שהם הולכי דרכים תמיד, ומאמינים בפסוק (תהלים לו, ג): "מה' מצעדי נְגַר פִּנְנֵנוּ וגו'", ושהכל נעשה בהשגחה פרטית מאת ה'. וזה כעין בזיון וביטול גמור לרצון ה' יתברך - על פי ה' ממש! (ועי' בן יאירע ברכות ג.)

ותכן ללמוד מכאן כיצד להתייחס לטיפול רפואי מסוים, שהאדם לעתים נצרך לו. שהרי לימדנו הפסוק (שמות כה, יט): "וְרָפָא יִרְפָּא", מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות (צ"ק פס). וכידוע שזו רק רשות, אבל באמת הכל נגזר משמים. והפתגם אומר: שגגת הרופא כוונת הבורא, כלומר, אם בשמים לא מאשרים את הרפואה, לא יעזור כלום - לא הרופא ולא התרופה.

מצינו בפרשת השבוע, פרשת בהעלותך, שכתוב על שבת לוי פעם נוספת, שדוקא הם אלו שנכנסו לעבוד את עבודת המשכן ובית המקדש ולא הבכורות שבעם ישראל, וזאת משום שעם ישראל נכשלו בחטא העגל. ועניין זה של הבדלת שבת לוי משאר השבטים בעם ישראל, מוזכר בתורה עוד כמה פעמים. בפרשת במדבר (ח, מט) כתוב: "אֵךְ אֵת מֹשֶׁה לֹוי לֹא תִפְקֵד, וְאֵת רְאִשִׁים לֹא תִשָּׂא, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", והיינו שאפילו המניין של הלויים יהיה בנפרד מעם ישראל, משום שעם ישראל חטאו בעגל. ועוד פסוק (שם ח, לב) "וְהַלְוִיִּם לֹא תִתְּקַדּוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". ועוד פסוק (שם ג, יט) "וְאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֵת הַלְוִיִּם מֵתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו'". ועוד פסוק (שם ג, מט) "קַח אֵת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל בְּכוֹר בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וגו'". הנה רואים שבכמה מקומות, הכתוב מדגיש ומפרסם את מעלת שבת לוי במקום בני ישראל.

וכן כתוב בפרשת השבוע, פרשת בהעלותך (ת, ו): "קַח אֵת הַלְוִיִּם מֵתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ אֹתָם". ומפורש בהמשך הפסוקים שהטהרה היא טהרה יסודית של תגלחת, פרה אדומה, הנפת הלויים, קרבן חטאת וקרבן עולה. וכל זה הוא כדי לכפר על חטא העגל, ולהכשיר את הלויים לעבודת המשכן.

ויש להבין, מה הטעם שה' יתברך ציוה לכתוב כך בתורה כל כך הרבה פעמים? וגם מה הטעם לזה שיש פרטים רבים של כפרה, תיקון וקדושה של הלויים במקום בני ישראל שחטאו בחטא העגל, עד כדי כך, שאפילו המניין של כל ישראל נעשה בנפרד מהמניין של שבת לוי? אלא, לומדים מכאן יסוד נפלא! כיצד זוכים למחילה, סליחה וכפרה, כיצד זוכים להיות בעלי תשובה וכיצד זוכים לתשובה מאהבה, עד כדי כך שהעוונות והפכים לזכויות (עי' יומא סו)? כאשר האדם מתוודה, עושה תשובה, מכוין להתבונן ברבים, מתנהג בשפלות וענוה, ושמש כאשר מחרפים אותו (רמב"ם ספ"ז מהלכות תשובה). וזה התיקון הגדול ביותר שמכפר על הכל. וכמובן שעסק התורה ועבודת ה', שווים יותר מכל הסיגופים ותעניות שבעולם (מס' יב"ח סי' ס"ח תקע"ו), ומפורש בגמרא (תענית ז), שעז פנים - מותר לקרותו רשע. וכן אדם חוצפן, הרי הוא רשע (ב"מ פא), ומפורש במשנה (אבות פ"ה מ"ט) עז פנים לגהינם. ומאיך אומרים חז"ל הקדושים (סו), 'בוש פנים לגן עדן', כלומר, הכנעה, שפלות, ענוה טהורה ולהיות מהנעלבים ושותקים בבחינת 'ונפשי כעפר לכל תהיה', והיינו שאפילו בתוך לבו ממש, הוא מרגיש השפלה והכנעה כמו עפר (עי' בן יאירע קיזין ט). וכמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקדוש ברוך הוא (עי' סוטה ט), ואילו בעל גאוה

קוד: קרקר, גבינה ועגבניה

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

ללמדך! שהנאות החיים הן חובה קדושה מצידו של בורא העולם. הוא זה שהעניק לך את זכות ואת העונג להנות מהעולם המדהים אותו ברא במיוחד בשבילך! רק שאם תגיע לרמה כזו ש'ההנאה' שלך גדולה עוד יותר מ'חוסר ההנאה' מהעולם, הרי שאתה "מורשה" להנות מהעולם בדרכך המיוחדת.

ובמושגים שלנו - לך ותסביר לרווק מתבגר, שרואה בחתונה ובהקמת משפחה עול כל יתואר, המרחיק אותו מהנאות העולם, את השיחה הבאה:

בשעת ערב מוקדמת מתקשר הרווק לחבר שפרש ממרוץ החיים, התחזק, נכנס לכולל והקים משפחה לתפארת. הוא מספר לו על מסעדה חדשה שנפתחה במרכז העיר, ושהערב בדיוק מארח שף המסעדה את השף הבינלאומי שנחת ליממה אחת בישראל. מדובר בחוויה קולינרית שלא מעלמא הדין, משהו שטועמים רק פעם בחיים. והחשוב ביותר, הכל בכל מכל כל בהשגחת הבר"ץ שופרא דשופרא למהדרין מן המהדרין. כל החברים כבר כאן, אנחנו במנת הפתיחה לצלילי הביירות, ברקע הופעות של טובי הזמר, והחלטנו שלא מתחילים את האירוע בלעדיך...

ואז הוא שומע את במשפטים הבאים:

אחי היקר והאהוב, ד"ש חם לכל החברים, אבל אני לא יכול להצטרף אליכם. אני יושב כאן בבית עם רעייתי המיוחדת וארבעת ילדי המדהימים לארוחת 'גורמה' של 'קרקר, גבינה ועגבניה'. זה מתכון שהשפית שלי - כלומר רעייתי - הביאה מבית אמה. אני כל כך נהנה כאן, טוב לי איתם. אני אוכל את הקרקר ואותם יחד, ואפילו להסביר לך את זה - זה על חשבון ההנאה הצרופה הזו. תמשיכו להנות שם, תנו לי להנות כאן, ובהזדמנות כשלא אהיה בתוך בריכת ההנאות הטבעית שלי - אסביר לך "איך נהנים מהחיים"...

לא "כבול בבית", לא "חושש מהאשה", לא "חייב להרדים את הילדים". אלא "לא יכול להתנתק מההנאה הצרופה של ארוחה משותפת עם האשה והילדים, המורכבת מקרקר גבינה ועגבניה".

חברים יקרים! הקוד: "קרקר, גבינה ועגבניה", מככב מעשרות אלפי בתים בעם ישראל. בתים צנועים, לא תמיד משופצים, והרהוט בהם בדרך כלל אינו מהצעקה אחרונה. אולם בתוך הבתים הללו חיים אנשים נשים וילדים מ-א-ו-ש-ר-י-ם, כאלה שנהנים כל רגע בחיים. כאלה שאם אין למישהו מהם מצב רוח ולו רק לכמה שעות, הוא מיד נקרא לשיחת בירור, ומנסים יחד להבין איזו בעיה נקרתה לפתחו ואיך פותרים אותה.

כי 'גם', ו'בעיקר', להנות מהחיים, צריך ללמוד...

רק לאחר לימוד שכזה, נוכל להבין ולו במקצת את 'תפילת החסיד הבודד', המובאת בספר מנורת המאור (פי"ד, לשמות בחלקו עמ' 250 ד"ה וכל הרופף) מעשה בחסיד, שירד מנכסיו ונתדלדל, והיה שמח בחלקו ובעניו. יום אחד היה מתפלל, ושמעו אותו שהיה אומר בתפלתו: "רבונו של עולם! העניתי והרעבתני, והפשטת מעלי בגדי תפארת. הגלית אותי לארץ נכריה, והרחקת ממני אוהבי ורעי. והנני עני ורעב וצמא וחסר כל, ומובדל מקרובי בכלימה בארץ נכריה. ובכל זאת אני שמח במתנותיך ובחלקיך, אם רע ואם טוב. נשבע אני בשמך הגדול, שאם תשרוף אותי באש, שהייתי אוהב מתנותיך ושפטך, והייתי שמח בהם, ומודה לשמך הגדול. שיקרה נפשי כל כך בעיניך להביא עלי כל היסורין האלו, לבער בהם עוונותי".

היום קיבלנו יחד מושגים חדשים בהנאות, בשמחה ובהודאה.

יזכנו ה' יתברך, להצליח ולהנות ממנעמי החיים האמתיים, להנחיל שלווה נפש והנאה צרופה לכל יוצאי חלצינו ולכל הנלווים אלינו, ויחד להשפיע על כל עמינו הנפלא, בארץ ובגולה, לזכות לאיכות חיים אמיתית, אמן.

ברוכים תהיו!

שלום ברכה מורי ורבותי!

והיום נשוחח על משאת נפשו של כל צעיר ומתבגר, תושב וגר, ישיש ומגרגר. הלא הוא הסוד המופלא: "איך נהנים מהחיים".

"איך נהנים מהחיים" כפשוטם, ללא סיפורים על עתיד בעולמות אחרים, ללא מוסר על מה היה בדורות הקודמים, וללא יסורי נפש על האחרים השוכבים דומם בבית החולים/ האסורים/ העלמין. משהו שניתן לתמחר בחיי היום יום, לאכול, ללעוס, ולהנות ללא נקיפות מצפון.

וכאן מגיע הדגש הגדול "ללא נקיפות מצפון".

כי המחט המפוצצת באופן קבוע את בלון ההנאות מהחיים, היא "נקיפת המצפון". אם מישהו סובל מההנאה שלך, הרי שאתה לא באמת נהנה. אם היית אמור לעשות משהו מועיל יותר מאותה הנאה, הרי שאתה סתם סובל במהלך ההנאה. ואם ישנה הנאה גדולה עוד יותר הממתינה לך מעבר לפינה, רק שעניין של זמן או מזומן מפריד ביניכם, הרי שבכלל אתה 'גולש' בהנאה העכשווית תוך כדי חלום על ההנאה הבאה - משהו בסגנון של: "לו רק יכולתי, הייתי עוזב את ה'גועל נפש' הזה המצוי לפני וקרוי משום מה 'הנאה', ומזנק אל תחנת ההנאה הבאה בתור".

את הנאות העולם המשילו בעלי המוסר למים מלוחים. דימייתי האדם בבקשת העולם, כצמא שהגיע אל מים מלוחים, כל אשר שתה מהם הוסיף צמאו" (מנצח הפנינים מר, שער הפרישות מעוט' 1 או' כה).

ואכן, אין מישהו שאנו מכירים, שהלך בדרך ההנאות והגיע לשובעה. תמיד היו את אותם שהכרנו כרודפי הנאות מצעירותם, הם אלו שלא שבעו בגרותם, והם אלו שנשארו לבסוף ללא בית, ללא משפחה ובדרך כלל אף ללא פרנסה ובריאות. האחרים לעומתם, שעמלו בכדי לבסס את עתידם רוחנית או גשמית, השכילו והצליחו לרכז את בסיסי החיים, כאשר למרבה הפלא - הם גם מצליחים אפילו להיות מאותו זן נדיר הנהנה מהחיים...

בפרשה החולפת, מתארת התורה הקדושה את חובותיו וזכויותיו של הנזיר, ולאחר מבחר ביטויים מרוממים כמו: "קִדְשׁ יְהוָה", "הִזְיָרוּ לַה'", "יָזַר אֱלֹהָיו עַל רֵאשׁוֹ", "קִדְשׁ הוּא לַה'" (מלבי"ם א' 1-10). מופיעות - כסיבה לקרבנו של הנזיר - המילים הבאות: "וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ" (שם, שם, י"א).

ועל השאלה המתבקשת "וכי באיזה נפש חטא זה" - כלומר: מה היה חטאו של הנזיר שעליו צריך הוא לכפר? עונה הגמרא (תענית י"א ע"א ת"ט) "שציער עצמו מן היין". כלומר, קרבנו של הנזיר נועד לכפר על "חטאו", בכך שבמהלך תקופת הנזירות לא נהנה הוא מטעמו המשובח והערב של היין.

ולא זו בלבד, אלא מוסיפה הגמרא ולומדת מכך: "והלא דברים קל וחומר, ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא. המצער עצמו מכל דבר ודבר, על אחת כמה וכמה". ללמדך, שמי שמתענה יום שלם ואינו אוכל ושותה מאומה, הרי שהוא חוטא גדול עוד יותר מהנזיר.

ועל כך נשאלת השאלה מאליה: היאך יתכן להתייחס בצורה כזו לכל אותם גדולי ישראל שהיו מתענים ימים ולילות, ואף תעניות הפסקה משבת לשבת. האם לא ידעו הם את דברי הגמרא הללו המופיעים בבבלי בירושלמי ובמדרשים כעשרים פעם? (כך לפחות לענות פרוקטו ה"ח).

והתשובה לכך, מפעימה, מלמדת ומורה, והיא כדלהלן: אם ישבת בתענית, ובמהלך היום סבלת מאותה תענית, הרי שאתה חוטא. כי גם עליך היתה החובה והזכות להנות ממנעמי החיים, וכל רגע שלא עשית זאת הרי שחטאת. לעומת זאת, אם אתה בדרגה גבוהה שכזו, אשר התענית "עושה לך טוב" יותר מהנאת האכילה, הרי שהנאתך האמתית היא בתענית ולא באכילה, ואם כך הציווי של ההנאה מהחיים מופנה כלפיך בתענית.

שאלה יפה

ש"ת ממורנו הרב שליט"א

השעיקר הוא המילוי, כידוע (עי' ברכות ה' ח"ג ע"ג ס"ח), וגם לטוענים שצריך לברך "מוזנות", עם כל זה אין בזה חיוב חלה משום שזה דק מאד, והעיסה נשפכת לתבנית מרוב שבילתה רכה מאד (עי' יו"ד סי' שצט ס"ח), וכן כתב בספר קצירת השדה (ע"מ 113) במיוחד על ופלה, ע"ש. ובכזה אופן שאין לו דין אפיה ממש, אז מסתבר שאין זה מצטרף לכל הדעות, והבן (ועי' מנ"צ ב' ע"ג ע"ג ס"ח) קשה ס"ח ל"ח.

ומאחר ואין בו דין הפרשת חלה, וגם אין בו דין ברכת "המוציא" לעולם, כדין טרייתא (ש"ע סי' קפח ע"ג טו), למעשה לעולם מברך עליו "מוזנות" ו"על המחיה" בלבד. ואף אם יאכל שיעור ארבע ביצים של ופלה בלי המילוי, לעולם תהיה ברכתו "מוזנות" ו"על המחיה" (ועי' יב"א ח"ח סי' כ"א).

התחיל את ברכת המזון מברכת "הטוב והמטיב"

שאלה: מי שהתחיל בטעות את ברכת המזון מברכת "הטוב והמטיב", מה דינו?

תשובה: ימשיך הלאה, ויסיים את הברכה הרביעית, ואז יחזור לתחילת ברכת המזון לברך את שלושת הברכות, ואחר כך "הרחמן" וכו' (ועי' מנ"צ סי' קל ס"ק י"ז).

השתתפות באירועים חברתיים, המתקיימים במקום העבודה

שאלה: אני עובדת במקום עבודה שרוב העובדים בו הם מהצבור הכללי. ומידי פעם מתקיימים אירועים חברתיים לעובדי החברה, האם מותר לי להשתתף בהם?

תשובה: לא כדאי להשתתף. רוב האנשים מהצבור הכללי הם אנשים נחמדים, אולם עם כל זה, אירועים אלו אינם מוסיפים יראת שמים. ולכן מצוה לעשות "ראש קטן", ולהמנע מללכת לשם (ועי' סנהדרין נ"ב ע"ב).

תשובה: רבנו הבן איש חי (ע"ג פ' פנחס ס"ג י"ח) כתב, טוב לפשוט זרועותיו תמיד לצד פנים, שלא יהיו זרועותיו לאחוריו, ע"ש. ויתכן שזה על פי הסוד, אבל יש כאן גם טעם פשוט להראות ענוה והכנעה. וכאשר ידיו משולבות לאחוריו, חסר כאן הכנעה. וראיה לכך גם מהלכות תפלה, שצריך להתפלל וידיו מלפניו על לבו (ועי' ברכות ס"ג א"א, ובש"ע סי' ט"ג ס"ג), וכאשר אדם לובש חליפה שהשרוולים שלה נעים ונודים באויר, הרי זה כלאחוריו, וחסר כאן כובד ראש. ולכן אין זה כבוד להכנס כך לבית הכנסת, ואף לא ללכת כך ברשות הרבים. ותלמיד חכם ניכר בהליכתו ובמלבושו (מסכת נדר ל"ח ז"ט א"י פ"ה).

דיבורים לתועלת בבית הכנסת

שאלה: אני מאד משתדלת שלא לדבר בבית הכנסת, אולם לפעמים יש מצבים ששואלים אותי שאלות או שמדברים איתי ואני לא יודעת איך להתחמק, מה עושים?

תשובה: אם אלו דברים שאין בהם קלות ראש, מותר לענות ולחזק, ולכוין אותם כפי הצורך. אולם כשהן כבר מגוימות, אז מצוה לרמז להן ביד שעשוי זה לא מתאים, ויותר מאוחר לענות להן על השאלות.

ברכת מזון על אכילת ופלים

שאלה: אדם שאוכל חבילת ופלים שלימה (בערך 200 גרם), האם הוא מתחייב בברכת המזון?

תשובה: להלכה, מילוי אינו מצטרף (כ"ה"ח סי' קפח ס"ק מ"ז), אולם המילוי שבתוכו ממש, מצטרף (ברכת ה' ח"ג ע"ג ק"ג). ועיין באור לציון (ח"ג ע"ג ק"ח) המחמיר גם בזה, שאינו מצטרף. אולם תערובת משעת לישנה, כגון בצק עלים וכדומה, מצטרף לכל הדעות.

ואיך שיהיה, בנידון דין שמדובר בוופלה, ישנה עוד בעיה, ראשית יש הטוענים שברכתו "שהכל", משום

וזה מצוין, והזמן יעשה את שלו, ואשריכם שאתם דואגים לכך. וכן לגבי התספורת, יש לעשות לו הפתעה, ולומר לו שפלוני הספך מבקש לספר את הרב במתנה, ויבין וישמח בכך. וכמוכן תשלמו אתם לספך במקומו, וזה מצוין. ומותר להזמין את הספך שיבוא לביתו של הרב, ולספרו שם בשעה הנוחה לו, וזה כבוד התורה.

עניית אמן אחר ברכות התורה, כשהמברך אינו קורא בלחש

שאלה: האם מותר לענות אמן אחר אדם שעלה לתורה אך אינו קורא בלחש עם הבעל קורא?

תשובה: בדיעבד הבעל קורא מוציא ידי חובה, ואין כאן ברכה לבטלה. ולכן יכול תמיד לענות אמן (ועי' בהקדמת הספר הנרגות יוס י"ט).

אמירת "עלינו לשבח" עם הקהל

שאלה: אדם המתפלל במתינות, ומחמת כן אינו מספיק להשלים את קטעי התפלה. ולכן כאשר הוא אוזח ב"שיר של יום", החזן כבר הגיע ל"עלינו לשבח". ושאלתי היא, האם נכון לדלג ולומר "עלינו לשבח" עם הקהל, ואחר כך להשלים את ה"שיר של יום", או להתפלל כסדר לאט לאט?

תשובה: ב"עלינו לשבח" מצוה לעמוד ולאומר עם כולם יחד, ואחר כך ימשיך מה שהסיר לחיים טובים (ועי' מנ"צ סי' קל"ב ס"ק י"ח). ומסתבר שגם על פי הקבלה אין בזה בעיה (ועי' כ"ה"ח ע"ג ס"ק י"ח).

להכנס לבית הכנסת כשהחליפה מונחת על הכתפיים

שאלה: האם מוכבד להכנס לבית הכנסת עם חליפה ומגבעת, כאשר החליפה מונחת על הכתפיים, באופן שאינו מכניס את זרועות הידים לתוך השרוולים?

טלית קטן היא מצוה יקרה וחשובה מאד!

שאלה: האם מותר בקיץ כשחם מאד, לצאת בלילה בלי טלית קטן, אלא רק עם חולצה בלבד?

תשובה: כתוב בתהלים (תני, ס"ג): "חבר אני לכל אשר יראוך", והיינו כאשר רואים אדם באירוע מסוים עם חולצה, ומתחת לחולצה גם בד של טלית קטן, הרי זה קידוש השם. אמנם נכון הדבר שאין זה חובה (יחזיק ח"ד ח"ג ט"ז), אולם מצוה גדולה על כל אדם לקיים מצוה יקרה וחשובה זו, השקולה כנגד כל המצוות, ולחנך את ילדיו הקטנים, מעל גיל שש (יחזיק ע"ג).

ובגד של יום, גם בלילה יש בו מצוה (ש"ע סי' י"ח ס"א), וכל רגע ורגע שיש על האדם ציצית ותפלין, הרי הוא מקיים מצוה (עי' ב"ק ט: בתורה ביה"א הנ"ל, ומנ"צ בביאור סי' לו ס"א).

וחכם לב יקח מצוות (משלי י"ח).

מצות "הוכח תוכיח" בין תלמיד לרבו

שאלה: כיצד מוכיחים תלמיד חכם או רב שיש לו ריח רע היוצא מגופו? או אדם שאינו מסתפר כראוי או שבכלל אינו מסתפר?

תשובה: בצורה של סיפור. והיינו לשבת איתו בצניעות וביחידות, ולספר לו שפלוני אינו נקי, וריח זיעה נודף מגופו וכו', וכשאמרנו לו כך, הוא העיר לנו ואמר שגם הרב עצמו אינו מתרחץ, וגם לו יש של זיעה, והוא אינו מחליף בגדים פנימיים כל יום. ואז יבין הרב וישכיל, ובהתאם לכך ישתף פעולה.

וכדאי לקנות לו במתנה כמה זוגות גרביים וגופיות ולבנים כפי הצורך המתאים עבורו, וכן כמה חולצות לבנות, כדי שיהיה לו קל להחליף בכל יום, ממש כל יום! וכן לקנות לו במתנה בושם עדין של גברים,

המשך מעמוד 1

היינו ששים ושמחים ומתקדשים. ועיין בספר שבט הלוי (ח"ג סי' ט) שנשאל שם על רב אחד בעירו, ששכח ספירת העומר, שיש בזה בזיון וכבוד התורה. ומרן הב"י כתב בשלחן ערוך (ח"ג סי' רמ"ג), שהמתנהג בענוה ומזולזל בעצמו אף שהוא תלמיד חכם, הרי זה מראה על כבוד שמים, ע"ש.

ולסיכום: בעל אמונה גדול, מכוין בכל יום בחייו, על כל צעד ושעל, כל פסיעה ופסיעה, כל שעה, כל דקה וכל שניה, שהכל בהשגחה פרטית משמים, ומכוין להתבזות, וזוכה על ידי כך למציאת חן מה' יתברך, וזה הקמיע העולמי הגדול ביותר בעולם! והלואי שנוכח לכך. שבת שלום.

באהבה. ואם יעשה וידוי ממש, ויאמר: 'חטאתי, עויתי, פשעתי', מכל הלב, הרי זה סגולה בדוקה ששונאים אלו יסתלקו ממנו, וכדאי לנסות!... ומכאן לברכות השחר, אנו אומרים בכל בוקר: 'אל תביאני חטא וכו' ולא לידי נסיון ולא לידי בזיון', והעומק בבקשה זו היא שהבזיון לא יפגע לי בנפש, אלא להיפך, שהבזיון יגרום לי לחיזוק באמונה שהכל משמים, ואזכה ליהנות מהבזיון ולהתקדש. וזו עבודת ה' להפליא, ממש כמו עם ישראל בחטא העגל, המוזכר בפרשה פעמים רבות. וידוע מרבנו מהר"ח זיע"א, בספר שערי קדושה, שאם היינו יודעים את התיקון הגדול הנעשה על ידי הבזיונות,

אדם לדין תורה כפי הצורך והענין, הוא חייב לבוא, וכן בענייני שלום בית 'עשה לך רב', ויש להתיעץ על כל דבר, והבזיונות והצער בכל אלו, הם חלק מהתיקון העולמי. ואף כשיצא חייב בדיני ממונות, או בעניינים הקשורים לשלום ביתו, או בעניינים הקשורים לתפקיד ציבורי מסוים, צריך לשמוח שלא נכשל, ויש כאן תיקון גדול (ועי' ב"ק ע"ג). ומפורש במדרש על הפסוק (משלי ט"ז, ז) 'בְּרָצוֹת ה' יִרְכָּי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ', אומר המדרש (ילקוט שמעוני ע"ג: מי הם האויבים האלו האמורים בפסוק, אלו הפרעושים, הזבובים והיתושים, כלומר, כאשר זבוב מטריד בציפות בלימוד, בשינה, באכילה וכו', יש לכוין שדבר זה משמים, שנשלחו אלה אלי לכוזות אותי, ולנסות אותי אם אקבל את זה